

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 90/2021-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 25. februára 2021 v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára, zo sudkyne Jany Laššákovej a sudcu Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátkou JUDr. Dianou Hrončekovou, Komenského 10B, Banská Bystrica, vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 61 Cpr 4/2020 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Skutkový stav veci a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 16. decembra 2020 doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2

Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 61 Cpr 4/2020 (ďalej len „napadnuté konanie“).

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ sa žalobou podanou 30. septembra 2019 na Okresnom súde Zvolen domáhal určenia neplatnosti skončenia pracovného pomeru a určenia, že pracovný pomer trvá. Okresný súd Zvolen v konaní vedenom pod sp. zn. 11 Cpr 7/2019 vyzval strany sporu na doručenie repliky a dupliky a po ich doručení a preposlaní sporovým stranám prípisom z 10. januára 2020 upovedomil strany sporu o postúpení spisu okresnému súdu ako súdu miestne a kauzálne príslušnému.

3. Sťažovateľ uviedol, že okresný súd v napadnutom konaní od 10. januára 2020 vo veci nekoná s výnimkou opakovaného preposlania dupliky žalovaného 20. apríla 2020. Vzhľadom na neprimerane dlhý čas, ktorý uplynul od podania žaloby na súd a postúpení spisu z Okresného súdu Zvolen na okresný súd, požiadal sťažovateľ 10. septembra 2020 okresný súd o oznámenie skutočností, ktoré bránia nariadeniu pojednávania. Zo strany okresného súdu sťažovateľovi nebola doručená žiadna odpoveď. Následne sa sťažovateľ 3. novembra 2020 obrátil na predsedu okresného súdu so sťažnosťou proti porušovaniu práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov v napadnutom konaní, no na sťažnosť nedostal v zákonnej lehote 30 dní odpoveď a nebolo mu doručené ani oznámenie o potrebe predĺženia lehoty na vybavenie sťažnosti. Z uvedených skutočností je podľa sťažovateľa zrejmé, že okresný súd od 10. januára 2020, keď mu bol postúpený spis z Okresného súdu Zvolen, vo veci nekoná.

4. Sťažovateľ poukázal na to, že v danom prípade ide o konanie so slabšou stranou v spore, ktoré sa má svojím charakterom vyznačovať rýchlosťou rozhodovania. Sťažovateľ namietal neprimerane dlhú dobu súdneho konania, ktorá nie je zapríčinená dôvodmi na jeho strane, ale za spôsobené prietahy zodpovedá výlučne súd. Sťažovateľ poukázal na to, že predmet a charakter napadnutého konania bezprostredne súvisí s finančným zabezpečením

života nielen jeho, ale aj osôb odkázaných výživou na jeho osobu, preto neprimerane dlhá doba, po ktorú súd v spore nekoná, zanecháva stopy na jeho fyzickom a duševnom zdraví. Sťažovateľ dodal, že *«Viac ako ročná „neistota“ moja a mojej rodiny narušila moje dovtedy harmonické vzťahy s mojou manželkou veľmi vážnym spôsobom a negatívne zasiahla do môjho súkromného života. Môj súkromný život v dôsledku stavu vyvolaného postupom spočívajúcim v nečinnosti Okresného súdu Bratislava III, ktorý vzhľadom na povahu a charakter predmetného konania trvá neprimerane dlhú dobu, sa zmenil z harmonického a pokojného na traumatizujúci a plný útrap.»*

5. Postup okresného súdu spočívajúci v „nekonaní“ po dobu takmer jedného roka bez toho, aby mu v tom bránili vážne prekážky, je podľa presvedčenia sťažovateľa v rozpore s právom na prerokovanie veci v primeranej lehote.

6. Lehota na podanie sťažnosti je podľa sťažovateľa zachovaná, keďže 3. novembra 2020 podal predsedovi okresného súdu sťažnosť na prietahy v konaní, o ktorej malo byť rozhodnuté do 30 dní, pričom sa tak do dnešného dňa nestalo.

7. Sťažovateľ si uplatnil aj nárok na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia, ktoré odôvodnil tým, že hoci skutočná ujma, ktorá mu bola spôsobená postupom okresného súdu, ktorý zanechal v jeho osobnom a rodinnom živote nevyčísliteľné a nenapraviteľné škody, je nenahraditeľná, finančné zadosťučinenie predstavuje čiastočnú kompenzáciu skutočných útrap a psychickej traumy sťažovateľa a jeho rodiny, ktoré sa odrazili aj na fyzickom a psychickom zdraví sťažovateľa a jeho manželky, ako aj skutočných nákladov, času a energie, ktoré musel vynaložiť v podmienkach právneho štátu na to, aby sa domohol svojich základných ľudských práv a slobôd.

8. Na základe uvedených dôvodov sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd nálezom vyslovil porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny, ako aj práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní, prikázal okresnému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietahov,

priznal sťažovateľovi primerané finančné zadostučinenie v sume 2 000 € a náhradu trov právneho zastúpenia.

II.

Relevantná právna úprava

9. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

10. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

11. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním, o postavení jeho sudcov a ich bezúhonnosti ustanoví zákon. Týmto zákonom je zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

12. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

13. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,

- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) podľa § 42 ods. 2 písm. f), g), q), r), t) alebo písm. v), ktorý je zjavne neopodstatnený.

14. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (obdobne čl. 38 ods. 2 listiny) každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

III.

Ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu a samotné posúdenie vecí ústavným súdom

15. Predmetom ústavnej sťažnosti je namietané porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní, ktoré sťažovateľ vidí v nečinnosti okresného súdu a neprimeranej dĺžke napadnutého konania ako celku s prihliadnutím na predmet konania, ktorým je rozhodovanie vo veci určenia neplatnosti skončenia pracovného pomeru.

16. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia súdu alebo iného štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo na inom štátnom orgáne sa právna neistota neodstráni. K vytvoreniu želateľného stavu, t. j. stavu právnej istoty dochádza v zásade až právoplatným rozhodnutím súdu alebo štátneho orgánu. Na naplnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy preto nestačí, aby súd alebo

štátne orgány vec prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony bez ohľadu na ich počet (napr. I. ÚS 10/98, III. ÚS 224/05).

17. Ústavný súd ďalej poukazuje na svoju doterajšiu judikatúru, v ktorej opakovane pripomína, že nie každý zistený prier'ah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prier'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. II. ÚS 57/01, I. ÚS 48/03, III. ÚS 59/05). Pojem „zbytočné prier'ahy“ obsiahnutý v čl. 48 ods. 2 ústavy je pojem autonómny, ktorý treba vykladať a aplikovať predovšetkým materiálne. S ohľadom na konkrétne okolnosti veci sa totiž postup dotknutého štátneho orgánu nemusí vyznačovať takými významnými prier'ahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako „zbytočné prier'ahy“ v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. I. ÚS 63/00). V prípade, keď ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej s'ťažnosti zistí, že charakter postupu všeobecného súdu sa nevyznačoval takými významnými prier'ahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako „zbytočné prier'ahy“ v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavnú s'ťažnosť spravidla odmietne ako zjavne neopodstatnenú (napr. I. ÚS 41/01, I. ÚS 57/01, III. ÚS 59/05).

18. Podľa judikatúry ústavného súdu dôvodom na odmietnutie ústavnej s'ťažnosti pre jej zjavnú neopodstatnenosť je aj nezistenie žiadnej možnosti porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (II. ÚS 70/00, I. ÚS 117/05, I. ÚS 225/05, II. ÚS 272/06). Ústavný súd už vo svojich predchádzajúcich rozhodnutiach tiež vyslovil, že zjavná neopodstatnenosť ústavnej s'ťažnosti namietajúcej porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prier'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy môže vyplývať aj z toho, že porušenie tohto základného práva sa namieta v takom konaní pred všeobecným súdom, ktoré z hľadiska jeho druhu a povahy netrvá tak dlho, aby sa dalo uvažovať o zbytočných prier'ahoch (napr. IV. ÚS 343/04, III. ÚS 59/05, I. ÚS 455/2014, I. ÚS 210/2018, IV. ÚS 120/2018, IV. ÚS 172/2020), resp. ak argumenty v ústavnej s'ťažnosti s'ťažovateľa nepreukázali v čase jej podania takú intenzitu porušenia označeného základného práva, aby bola ústavná s'ťažnosť prijatá na ďalšie konanie (m. m. II. ÚS 93/03, II. ÚS 177/04, I. ÚS 192/2015, I. ÚS 190/2019).

19. V duchu záverov deklarovanych v predchádzajúcom bode ústavný súd v minulosti nepovažoval postup všeobecného súdu v sporovom konaní po uplynutí jedného roka od podania žaloby na tomto súde do podania sťažnosti ústavnému súdu za taký postup, ktorý by bolo možné kvalifikovať ako prietahy v konaní takej intenzity, ktorá by zakladala porušenie práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy (pozri IV. ÚS 147/04).

20. Prístup ústavného súdu nie je špecifickým ani z komparatívneho pohľadu, zohľadňujúc najmä judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“). Medzi mnohými možno poukázať na viaceré rozhodnutia ESLP, v zmysle ktorých ESLP v súvislosti s právom na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru s ohľadom na ojedinelú nečinnosť súdu členského štátu a charakter súdneho konania toleroval napr. 20 mesiacov nečinnosti odvolacieho súdu, kým rozhodol o odvolaní sťažovateľa (pozri *Cesarini v. Taliansko*, č. 11892/85, rozhodnutie ESLP z 12. 10. 1992, body 20 – 21), alebo 28 mesiacov trvajúce obdobie nečinnosti súdu (od podania žaloby do výzvy súdu k jej doplneniu) v rámci civilného konania (pozri *Dostál v. Česká republika*, č. 52859/99, rozhodnutie ESLP z 25. 5. 2004, body 192 – 193).

21. V zmysle rozhodovacej praxe a judikatúry ESLP dĺžka súdneho konania v civilných veciach na jednom stupni v trvaní dvoch až troch rokov v závislosti od povahy veci nie je v rozpore s právom na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (napr. *Humen proti Poľsku*, rozsudok z 15. 10. 1999, body 58 a 69, *Calvelli a Ciglio proti Taliansku*, rozsudok zo 17. 1. 2002, body 64, 65 a 66).

22. Ústavný súd v prvom rade poznamenáva, že súc viazaný návrhom sťažovateľa na začatie konania (§ 45 zákona o ústavnom súde), petitom ústavnej sťažnosti, podrobil svojmu posúdeniu len napadnuté konanie a nezaoberal sa postupom Okresného súdu Zvolen v konaní vedenom pod sp. zn. 11 Cpr 7/2019, ktoré sťažovateľ ústavnou sťažnosťou nenapadol. Vychádzajúc z obsahu ústavnej sťažnosti, ústavný súd zistil, že od postúpenia veci okresnému súdu z dôvodu jeho kauzálnej a miestnej príslušnosti (10. januára 2020) do doručenia ústavnej sťažnosti 16. decembra 2020 uplynulo približne 11 mesiacov. Hoci

postup okresného súdu v napadnutom konaní, opísaný sťažovateľom, nemožno považovať za optimálny a napadnuté konanie je poznačené nečinnosťou, celková jeho doterajšia dĺžka ešte neindikuje, že napadnuté konanie by bolo možné považovať za nesúladne s označenými právami sťažovateľa, resp. za také, v rámci ktorého by intenzita prípadných prietahov dosahovala úroveň potrebnú pre vyslovenie porušenia ním označených práv, pretože napriek charakteru veci, na ktorú sťažovateľ poukazuje (pracovnoprávny spor), uvedená doba konania, hoci sa aj strane sporu, ktorá má záujem na čo najskoršom rozhodnutí, môže zdať neprímeraná, z hľadiska ústavných limitov v danom type konania neprekračuje prípustnú dobu konania.

23. Ústavný súd si uvedomuje, že samotné konanie podľa kritéria jeho významu pre sťažovateľa vzhľadom na jeho charakter a predmet konania spadá v zmysle štrasburskej judikatúry do kategórie konaní vyžadujúcich si postup súdu s osobitnou rýchlosťou, vnímajúc však celkovú dĺžku samotného napadnutého konania, ktorú ústavný súd môže posudzovať v súvislosti so sťažovateľom označeným základným právom na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a právom podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorá v okolnostiach tohto prípadu predstavuje približne 11 mesiacov, ústavný súd konštatuje, že celková doba trvania napadnutého konania nie je neúnosná a aj s ohľadom na judikatúru ESLP ju nemožno hodnotiť ako spôsobilú bez ďalšieho viesť k záveru o jej neprímeranosti.

24. Zohľadňujúc sťažovateľom opísaný skutkový stav, posudzované kritériá v konaní o ústavnej sťažnosti pre namietané porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a svoju ustálenú judikatúru, ústavný súd konštatuje, že postup okresného súdu v napadnutom konaní už na prvý pohľad nedosahuje takú intenzitu, ktorá by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie umožňovala ústavnému súdu dospieť k záveru o porušení základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Vzhľadom na všetky už uvedené skutočnosti ústavný súd po preskúmaní argumentácie obsiahnutej v ústavnej sťažnosti dospel k záveru, že napadnuté konanie nie je poznačené prietahmi v ústavne relevantnej intenzite, na základe ktorej by po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie bolo možné

vysloviť porušenie sťažovateľom označených práv. Ústavný súd preto ústavnú sťažnosť sťažovateľa pri predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

25. Napokon ústavný súd poznamenáva, že ak by ďalší priebeh napadnutého konania signalizoval vznik prietáhov, toto rozhodnutie nezakladá prekážku veci rozhodnutej podľa § 55 písm. a) zákona o ústavnom súde, a preto nebráni sťažovateľovi, aby po splnení všetkých zákonných podmienok predložil ústavnému súdu novú ústavnú sťažnosť.

26. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti v celom rozsahu bolo bez právneho významu rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľa obsiahnutých v petite jeho ústavnej sťažnosti (primerané finančné zadosťučinenie a trovy konania), keďže rozhodovanie o nich je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. februára 2021

Peter Molnár
predseda senátu